

Leto IX.

V Ljubljani, 15. marca 1913.

Štev. 3.

Cenjenim našim bravkam,

katere nam bodo do konca aprila poslale največ listkov iz Kolinskih zabojčkov v dokaz, da so pridne odjemavke Kolinske kavne primesi, smo določili kot nagrado sledeče slovenske knjige:

Jurčič: **Jurij Kozjak**;

Kersnik: **Rošlin in Vrjanko**;

Trdina: **Bajke in povesti I.**

Deset slovenskih gospodinj, ki nam pošlje do konca meseca aprila največ listkov iz Kolinskih zabojčkov, dobi po eno gori imenovanih slovenskih knjig, in sicer na izbiro. Zbirajte torej pridno Kolinske listke in pridno nam jih pošiljajte!

»Slovenska Gospodinja«.

RUDYARD KIPLING:

Riki-tiki-tavi.

(Dalje.)

Tedi je klical glasno: »Mama! Papa! Pridita sem! Pogledja no! Naš mungos se tepe s kačo!«

Tedijeva mati je glasno zakričala, oče pa je prihitel z debelo palico; predno pa je prišel na mesto, je kača napadla že tretjič

in zgrešila cilj. Tu pa je planil Riki naprej, zgrabil kačo s svojimi kremplji in se zagrizel globoko v njen hrbet, tesno ob glavi — in grizel in grizel — da so se mu skoraj zgornji in dolnji zobje dotikali, potem pa se je valjal po peščeni poti kakor bi hotel kozolce preobračati, držeč ves čas med ostrimi zobmi kačje telo, ki se je zdržalo. Tedi je kar vriskal od veselja, Riki pa se je pripravljaj, da bi svojega sovražnika pojedel kar vsega, s kožo in kostmi. Ravno je začel jesti rep, pa se je še o pravem času spomnil, da ni dobro preveč jesti, ker to napravi ude lene, in da mora ostati tenák in vitek, da se bo mogel tudi v prihodnje bojevati s kačami. Očistil in osnažil si je torej svoj rožnati smrček in se veselo povaljal po pesku in gledal začudeno, kako je Tedijev oče udrihal s palico po mrtvi kači.

»Čemu neki to?« je dejal Riki-tiki sam pri sebi. »Saj sem jo vendar že jaz končal.«

»O moj ljubi sladki Riki,« je dejala Tedijeva mati vsa v solzah in vzdignila Rikija k sebi in ga poljubila ravno na njegov prašni gobček. »O ti moj dobri, pridkani ljubček, ki si mojega fantka rešil smrti, o ti ljuba živalica, večno ti bom hvaležna!« In spet ga je poljubovala in se smejala in jokala obenem. Tudi oče je pritrdil mami in dejal, da jim je Riki-tikija gotovo poslala Višja Previdnost — in vsi so ga gladili in božali, Riki-tiki pa je ves čas samo migal s svojim rožnatim noskom semtertja in jih prav začudeno gledal.

Pri večerji se je smel Riki-tiki izprehajati po belem namiznem prtju med vsemi kozarci in krožniki — zdaj bi se bil lahko najmanj trikrat najedel najboljših poslastic, toda on je mislil ves čas na Naga in Najo, in čeprav se mu je kaj dobro zdelo, da so ga poljubljali in božali in da je sedel na Tedijevi rami, mu je vendar včasih stopila naenkrat rdeča barva v oči, in glasno in kljubovalno je zazvenel njegov bojni klic: »Rik-tik tiki-tiki-tèk!!«

Tedi ga je vzel k sebi v posteljo in si ga položil okoli vratu kakor šal. Riki-tikija je mati vse predobro vzgojila, da bi bil ugriznil ali oprasnil; kakor hitro pa je Tedi zaspal, jo je popihal in napravil po hiši svoj nočni obhod. V temi je zadel ob mošusovo podgano Čučundro, ki vso noč tako milo cvili, kakor bi se ji hotelo srce razpočiti od žalosti.

»O, nikar me ne umori! Pusti me živeti!« je prosila Čučundra. »Preljubi Riki-tiki, pusti me živeti!«

Zahtevajte Molinsko cikorijo!

»Ne čenčaj tako neumno!« je dejal Riki-tiki zaničljivo. »Kaj pa misliš o meni, ubijavcu kač, da se bom izpozabil nad podganami?«

»O, dà — ubijavec kač! Dà, to tudi si v resnici, ampak hudo nevarno opravilo je to!« je dejala podgana z otožnim glasom. »Kdor gre kače lovit, se mu lahko kdaj pripeti, da požre kača njega... In pa... ali se ne bi moglo zgoditi, da bi Nag naju dva v temi zamenjal?«

»Pá!« Riki se je čutil globoko razžaljenega v svojem ponosu. »Tega se ti pač ni treba bati. Sicer pa — Nag prebiva vendar v vrtu, ti pa si tako nikoli ne upaš iz hiše.«

»O, Nag je povsod, Riki-tiki! Moja sestrična Čua, poljska podgana, mi je pripovedovala...« Čučundra je nenadoma prenehala.

»Pripovedovala?... Kaj?«

»Pst! Tiho! Nag je povsod!... Pojdi k moji sestrični, ta ti vse pove.«

»Kje naj jo pa iščem? Govori vendar! Kaj ti je pripovedovala?«

Čučundra se je vsedla na zadnje noge in začela tuliti, da so ji tekle solze v curkih po nosu. »Oh, jaz sem uboga, stara reva,« tako je ihtela. »Saj si upam komaj iz svojega kota ven in naj ti pripovedujem kaj tako groznega!... Pst! Tiho! Ali ne čuješ ničesar?«

Riki-tiki je vlekel na uho. Povsod globoka tišina — vendar ne — čisto, čisto tiho se čuje sem lahek šum — škrabl! — škrabl! Slišalo se je, kako je luskinasta kačja koža škrabala po opekah.

»Ha!« si je mislil Riki. »To je Nag ali pa Naja... čuj... zdaj se plazi nekaj po izlivalni cevi v kopalno sobo... no, le počakaj, jaz ti že pokažem!«

Previdno je smuknil v Tedijevo sobo in ko ni opazil tam nič sumljivega, se je plazil dalje v kopalnico Tedijeve matere. Tam so bili v kotu vzeli iz stene en kamen, da je voda odtekala, in tam je slišal Riki, kako sta Nag in Naja zunaj pri lunini svetlobi šepetala med seboj.

»Ko ne bo nihče več v hiši prebival,« je dejala Naja svojemu možu, »pojde tudi on proč in ves vrt bo najin. Zdaj pa se splazi previdno notri in misli na to, da moraš najprej umoriti velikega moža. Kadar storiš to, pa pridi ven in oba pojdeva iskat Riki-tikija.«

»Ali pa veš za gotovo, da nama bo v prid, če umoriva te ljudi?«

v korist Družbe sv. Cirila in Metoda!

»O tem ni nobenega dvoma. Ali smo imeli kakega mungosa v vrtu, ko je bila hiša prazna? — Ne — takrat sva bila midva kralj in kraljica — in pomisli, da se najbrže že jutri izležejo najini mladiči iz jajčec . . . treba jim je miru in širokega prostora za igranje.«

»Imaš prav. Na to niti mislil nisem. Umoril bom velikega moža in ženo in tudi otroka, če se bo dalo. Potem nama ni treba nič skrbeti zavoljo Riki-tikija. Da bo le enkrat hiša prazna, pa odnese tudi ta nepridiprav pete kam drugam, nama pa se niti bojevati ne bo treba z njim.«

Riki-tiki se je kar tresel jeze po vsem telesu, ko je to slišal. In zdaj se je prikazala Nagova glava skozi odprtino, in mrzlo, pet čevljev dolgo truplo ji je sledilo počasi. Vkljub svoji veliki razjarjenosti se je Riki-tiki počteno ustrašil, ko je zagledal velikansko kačje telo tako od blizu. Nag se je zvil v kolobar, vzdignil glavo in prisluškoval v temo, hudobne oči so se mu tako svetile, da jih je Riki čisto natančno razložil.

»Če ga tukaj napadem,« je premišljeval Riki, »mu pride Naja na pomoč, če se bom pa obotavljal, pa lahko umori velikega moža, ki je tako dober z mano. Kaj mi je storiti?«

Nag je zibal svojo glavo semtertja in se nato napil iz velike posode, iz katere so napolnjevali kopalno banjo. »Veliki mož je imel palico,« je sikal Nag, »s katero je ubil Karaito. Palico ima najbrže še, težko pa, da bi jo prinesel sabo, ko se pride zjutraj kopat. Počakam ga čisto mirno tukaj. Naja . . . slišiš? Jaz bom ležal tukaj na hladnem do jutra.«

Ko je utihnilo Nagovo sikanje, ni bilo slišati nobenega odgovora. Vse je bilo čisto tiho, in Riki-tiki je izprevidel iz tega, da je Naja odšla. Nag se je ovil okoli velikega vrča za vodo, Riki-tiki pa je pridrževal sapo in prisluškoval, kako so se drgnile raskave luskinе ob posodo. Še zgeniti si ni upal, tako, da so mu bili vsi udje že kar otrpli; šele čez eno uro se je začel počasi premikati naprej. Nag je spal in Riki-tiki je pregledoval velikansko truplo in preudarjal, kje bi lahko najlažje popadel. »Če mu ne zlomim hrbtenice takoj pri prvem naskoku . . . no potem adijo, ubogi Riki!« Ogledoval je, kako debel je tilnik pod ščitom; pa tudi tu ni mogel obseči vratu, če bi pa ugriznil še nižje dol, bi pa s tem Naga le razkačil, ne pa umoril.

(Dalje prihodnjič.)

Zahtevajte Holinsko cikorijo!

A. M. K.:

Josipina Turnogradska.

Njeno življenje in delo.

(Dalje.)

 »Slavjanskem mučeniku« piše Turnogradska: »Glas svoboda« l. 1848. tudi v Avstriji zadoni. Svobode plam užiga avstrijske narode. Iz dolziga spanja jih nje žar probudi. Kakor merliči na glas trombe nebeške, tako ustajajo zaterti narodi iz svojih tamnih grobov in hrepene po spolnjenju prirojenih svetih pravic... Ali le kmalu pozabi prevzetni Madjar, da je Večni tudi njegove sodržavne narode za svobodo ustvaril. Hujše ko kdaj jih stiskati jame. Svoboda mu ni več čista divica, ker jo gorka kri madeževa, ki se kadi od njegoviga meča. Ali tam, kjer je zibelka slavjanskiga roda, tam, kjer sive Tatre v nebo gledajo, tam je plam svobode še sveti plam bil in mlado blago serce nekiga slovaškiga mladenča mu je bilo prečisti oltar, na katerem je vedno živo gorel. Bil je Vilko Šulek. Taj je čutil in slišal, da je tromba svobode tudi velikanskimu ali predolgo zatertimu slavjanskimu narodu glasno zadonela; je vedel, da zdaj tudi majka Slava sme svetu svoje sinke pokazati, da se tudi ti zdaj smejo prosto gibati. In kako bi tega vedel ne bil? Saj mu je Večni jasno luč v bistri glavi prižgal, ki je le za ljubljeno Slavo gorela. Morje blagih občutkov mu je v srce ulil, katerih vsaka kapljica je le za drago majko Slavo tekla, katerih valovi so le vun, vun na beli dan hrepenele. Vsaki pogled njegovih bliskečih oči, vsaka beseda njegovih zvonečih ust to priča. Celó svoje bitje posveti svojim zatertim bratom, le svoji še zmirom nesrečni majki Slavi. Ni ga terpelo v Peštu, kjer je njegov ukaželjni um iz studenca učenosti zajemal — ni ga terpelo med ljudmi, ki niso razumeli svete besede »svoboda«. V njegovo domovino k njegovim bratom ga je dervilo, ki so kot on za pravo svobodo goreli, pa tudi zvesti bili svojimu cesarju. Sočutne duše tam najde. Jih najde veliko, ki so z njim enakiga sklepa, ki hočejo tudi svojo zadnjo sapico še za milo Slavo sopsti, svoj zadnji dihlej še za tistiga dihati, ki je razdrobil majki Slavi pretežke okove.«

Vilko Šulek se bori proti Košutovcem, ki »svoje britke meče v hrabro slavjansko kerv močijo«. — »Ne boje se ne vraga ne smerti. Saj bi bila sladka za dom in svobodo.« Šulek pade v roke Mažarov in je obsojen na vislice. Pod vislicami govori: »In vi

Zahtevajte Holinsko žitno in sladno kavo!

urni vetrovi, nesite moj zadnji glas milim rojakom, nesite jim besede umirajočiga Slavjana. Naj jih moja smert naduši, naj jim zbuja v blagem sercu ljubezen do mogočne Slave, naj tudi njim ne bo preveč svojo kerv za njeno slavo dati. — Po tem bo velika in mogočna matka veselo svoje zveste sinove v svoje naročje stisnila — njeni blagoslov bo razterl okove, kateri jih še težijo, da bodo vsi združeni zopet silni in velikanski narod.« Njegove besede je raznesel veter, kakor majhne plamčice naprej in zbujaajo v sercu Slavjanov neugasljivo ljubezen do svojiga naroda — do nesrečne matere Slave¹⁾ . . . To naziranje odgovarja svojemu času in — ženskemu idealizmu.

To slovansko čutenje nam postane tem bolj razumljivo, ako pogledamo v tedanje liste, pri katerih je Josipina Turnogradska sodelovala in jih tudi pridno čitala. Pretežna večina pesmi, beletrije in skoraj vse znanstvene razprave so v slovanskem duhu, slovanske snovi zgodovinske ali jezikovne vrste. Razlagova slovanska »Zora« je prinašala celo sestavke v cirilici, vseslovansko azbuko, ruske, češke in srbske snovi »Uvod v slovnico vseslavenskiju«, in ni čudno, da je imelo vse to vpliv na mladino. Taki so bili vsi listi od l. 1848. do 1854. Navdušen slovenski oz. slovanski junak je bil torej takrat pravtako modern, kakor n. pr. današnji moderni vagabund — za naš čas. Bil je junak svoje dobe.

V dobi romantike vidimo žene delavne na literarnem polju (de Staël, Paloj, George Sand). Med slovanskim ženstvom se je najviše povzpela češka pisateljica Božena Němcova, ki je s svojimi narodnimi pravljicami in s povestmi iz narodnega življenja dala zgled, kako naj se ustvarja nova narodna beletrija; s svojo »Babico« pa je podala delo, ki je ohranilo v evropski literaturi stalno vrednost. Pri nas je bila Turnogradska prva, ki je hotela stopiti na tisto pot — in ne more se reči, kam bi se bila povzpela s svojimi deli, ako bi je prezgodnja smrt ne bila ustavila v delu. Lahko rečemo, da bi bili imeli v nji češki pisateljici primerno sovrstnico.

Duševnega obzorja tedanjega slovenskega ženstva ne smemo računati previsoko. Slovenska inteligenca je bila po veliki večini nemška in posebno ženstvo se dolgo ni moglo ločiti od nemščine, ker je bilo vzgojeno v nemških šolah. Saj niti na Hrvatskem ni bilo boljše in so dame vkljub ilirskemu

¹⁾ Slavjanski mučenik. V Slov. Bčeli, majeva štev. l. 1851.

navdušenju govorile nemško. Narodna navdušenost je bila pogosto za — parado. Slovenke v Ljubljani so bile večinoma po zgledu Primičeve Julije, in Prešeren se je opravičeno bal za svoje pesmi, da jih bodo Julija in druge Slovenke — »nemški govorit' umetne« — morebiti zaničevale. V tem krogu je bila Josipina Turnogradska častna izjema. Rešilo jo je morebiti to, da ni bila v mestu in da je imela narodno čuteče vzgojitelje. Bila je zavedno narodna in je ljubila — Prešerna.

Meščansko in višje ženstvo na Slovenskem je bilo po večini ponemčeno, zato ne vidimo slovenske žene v javnosti — v navdušeni dobi 1848. — niti v politiki, niti v literaturi. Poleg omenjene Fani Hausmanove je Turnogradska edina, ki je nastopila. Fekonja v Zvonu (l. 1884) našteva še nekaj ženskih imen, ki so se pojavila v slovenskih listih po l. 1848. — torej ob času splošnega navdušenja. »Oda kavi« (l. 1864.) pa označuje duševno višino slovenske žene in umetniško stališče Bleiweisovih »Novic«. Josipina Turnogradska je bila tudi v tem izjema; stala je s svojo izobrazbo visoko nad sodobnim ljubljanskim in slovenskim ženstvom, zanimala pa so jo tudi dnevna vprašanja, ki so našla odmev v njenih spisih. Josipina Turnogradska stavi žensko silo zelo visoko, to kažejo njene junakinje. »Marula« se bojuje s Turki, »Rožmanova Lenčica« gre med vojake in »u vseh rečeh se meri hrabra Lenčica z najpervimi junaki« — prva preplava Donavo. Sploh slika Josipina Turnogradska zelo rada zmagovite ženske, junakinje.

Lirika, ki se je glasila iz ilirskih pesmi Stanka Vraza in bi bila morala najti največ odmeva v nežnih ženskih srcih, je bila — lahko rečemo — pri nas skoraj neznana. Stanko Vraz je opeval svojo slovensko štajersko domovino, tudi njegov ideal je bila Slovenka, toda ko se je popolnoma posvetil ilirski ideji, je postala njegova pesem ozkosrčna, polpotujčenim Kranjcem nerazumljiva.

Zato Stanko Vraz ni imel vpliva na sodobno slovensko — ali boljše — kranjsko literaturo — in tudi nežna lirika je molčala pod nastopom gromeče domoljubne pesmi. V tej je dobil Lovro Toman prvo besedo. Tudi Lovro Toman je bil romantik, toda predvsem rodoljub; uveljavilo se je pač tudi na Slovenskem ono geslo romantičnih narodnih buditeljev, da mora biti vsak pravi narodni buditelj pesnik. Pesem je bila samo sredstvo za probujanje narodnega čuvstva, nje cena se ni merila po umetnosti,

Zahtevajte Molinsko cikorijo!

ampak po narodnosti¹⁾. Šele pozneje se je uveljavilo Šafaříkovo geslo, da je treba gojiti tudi znanost, posebno zgodovino.

Leta 1849. je izdal Toman »Glase domorodne« — ki pomenijo za nas vrhunec narodnonavdušene poezije. To smer opazujemo tudi pri Josipini Turnogradske, in naravno je, da jo je urednik »Slov. Bčele« veselo pozdravil, ko se je pojavila na književnem polju, ker je pisala v duhu časa in je znala pridobiti one slovanske čuteče ljudi, ki so cenili umetnost po tem, koliko je bila domoljubna in slovanska — ti ljudje so bili namreč podlaga vsega narodnegá gibanja²⁾.

NEPOSTOJ:

Za njo pomladi več ni.

(Anki P.)

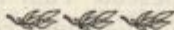
Kostanji košati v alejah
že ozelenéli so vsi,
in ščinkavcev trop se po vejah
veselo podi in žgoli.

In ščinkavci se veselijo,
češ, zimo prestali smo spet,
žgolijo in se veselijo:
Lepó je Bog vstvaril ta svét!

Ej, kaj bi ne bili veseli,
ko imajo vsak že svoj par,
kaj Bógu bi hvale ne peli,
kaj moja jim žalost je mar?

Kaj tičkom je mar, da sa~~jam~~^{mujem},
brez ljubice tavam okrog
in nič več glasú nje ne čujem,
ne vidim več belih nje rók?

Vsa zemlja se je prebudila,
le ona se več ne zbudi,
ah, mrzla jo krije gomila
in zánjo pomladi več ni.

¹⁾ Gl. Murko: Deutsche Einflüsse.

²⁾ Slov. Bčela l. 1851. je pozdravila Turnogradske kot sotrudnico z besedami: Blagorodnej gosp. J. Turnogradskej: s izvrstnim delom ste stopili v kolo naših pisateljev. Ne opešajte na potu nastopljenem. Bodite zvezda predhodnica in izgled našim dragim slovanskim sestricam.

Našim malčkom

ZOFIJA PODLIPSKA:

Nebeška Rosa.

(Dalje.)

Tega je bilo pa Urški vendarle žal, in prosila je babico, naj bi ji vendar dovolila kopati se v reki. Kako lepo bi bilo tam v reki pod zelenim bregom, posutim z višnjevimi spominčicami! V tistih krajih je bila reka polna slapov in nevarnih vrtincev, ki so pretili požreti vse, kar se jim je približalo. Ali otroci so se tam vendarle kopali. Poznali so nevarne kraje in so se jim izogibali. Bili so otroci ribičev, mlinarjev in drvarjev. Kdo take otroke odžene od reke! Da dostikrat kateri utone, to ne ustraši drugih. »Kaj za to!« pravijo. »To so otroci reke, ki nas vse preživlja. Ona je naša mati. Seveda krije v svojem kraljestvu tudi pošasti, povodne žene in povodnega moža. Toda zaradi tega se je ne sme bati, kdor z njo živi.« Babica Simonka pa ni tako mislila, ker se je bala za Urško. Fantom, svojim vnukom, ni branila iti k vodi in v vodo. Drugače pa je bilo z Urško. Ta je bila očitno izbrana za žrtev vodni pošasti. Njo je bilo treba čuvati in varovati čisto drugače nego ostale, ki so imeli večinoma več sreče nego pameti in so po navadi ušli iz oblasti povodnega moža, z malimi izjemami seveda.

Ko je bila Urška že starejša in je bilo mogoče o tem se z njo razgovarjati, je ugovarjala babici, da nad njo bdi po svoji obljubi ona krasna bela vila, in se ji torej ni ničesar bati.

»To ni tako gotovo, kakor upaš in misliš,« ji je na to dejala babica, »kajti kdo ve, če ima ta bela žena več moči nego povodni mož! Ta nam zna svojo moč pokazati, in vedno bi te moralo biti strah, če se spomniš, da ti je vzal starše, brate, sestre, hišo in vse v nji. Kaj pa vemo o tej beli ženi? Prav nič. Ljudje jo včasih vidijo. To je res. Ali kakšno moč pa ima? Kdo ve?« ...

Urški pa je bilo vedno hudo, da ima babica tako malo vere v njeno blago rešiteljico in tolažnico. Bala se je, da bi tega navezadnje ne izvedela in bila razžaljena. Vendar je vedno ubogala babico, kajti v spominu so ji ostale besede bele žene, naj bo vredna njene ljubezni. Kako bi mogla to dokazati drugače

nego s tem, da je ubogala in poslušala tisto, ki ji je nadomeščala starše!

Tako so tekla leta, kakor tekó valovi v reki brez prestanka po leti in po zimi, v solnčnem in v mračnem času. Urška je rastla, in predno bi se človek nadejal, je dorastla. Vitka je bila kakor mlada jelka, in tudi lepa in dobra. Lica so ji cvetela, usta so se ji smehljala in popevala je.

Kadarkoli jo je babica videla tako prijazno in obenem delavno, je vzdihnila v svojem srcu: »Tako sem jo vzgojila! Toda komu, moj Bog, komu?« ...

Kmalu je imela babica odgovor na to bridko vprašanje svoje duše, ki ga pa ni hotela na glas izgovoriti.

Nekega hladnega jesenskega večera se je razneslo po celi vasi, h kateri je spadala Simonova kočica, da se je prikazal na travniku pri reki povodni mož. Najprej ga je zagledal županov hlapec v podobi belega konja, ki se je tam pasel. Hlapec je mislil, da je konj njegovega gospodarja, pa je šel za njim, dasi ni mogel razumeti, od kod se je vzel zvečer ob mesečnem svitu. Mislil je torej, da ga je odvezal kak tat v hlevu, potem pa od njega prepoden zbežal. Toda ko se je hlapec bližal konju in ga je hotel s klicanjem k sebi privabiti, je konj zbežal od njega, izginil kakor prikazen in se raztopil v megli. Potem pa je hlapec videl, kako se je na tistem kraju iz megle prikazal čuden lasat možiček. Kakor bi ga hudobni duh podil, je bežal hlapec domov.

Od tistega večera so videli podobno prikazen tudi drugi ljudje, in sicer prav blizu Simonove kočice. Od Simonovih pa ga ni videl še nihče.

Cela vas se je bala. Vsi so slutili v tem bližajočo se nezgodo. Od one velike povodnji, pri kateri je prišla Urška ob starše in je mnogo ljudi utonilo in se je mnogo hiš podrlo, ni bilo videti te pošasti. Včasih je res voda stopila nekoliko višje, na pr. spomladi, ko se je tajal led ali pa po večjem deževju, toda kmalu je spet uplahnila brez velike škode. Kajti nikoli ni narasla naglo, tako da so prebivalci lahko o pravem času spravili sebe in svoje premoženje na varno, kar so smatrali za veliko milost nebes. Zdaj pa so bili vsi prestrašeni vsled vesti, da se povodni mož prikazuje. Spominjali so se tudi, da v zadnjih desetih letih ni nihče utonil v tistem kraju. To je bilo nekaj zelo nenavadnega pri tako nevarnem bregu in v tako divje strašnem kraju.

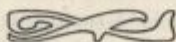
Pa je že bilo tako. Kdor je tam prišel na svet, se ni nič čudil, temveč se je že od mladih nog navadil boriti se z naravnimi silami, ki so tako mogočno vladale nad človekom, ki jih je

hotel premagati in sebi podvreči. Dolgo so torej z veseljem in hvaležnostjo opazovali dobri prebivalci, da jih povodni mož, v katerem so bili vajeni iskati središče in voljo življenja reke in njenega gibanja, čuva nezgod. Starejši ljudje so sicer pravili, da pač ne bo dolgo miroval, da bo kmalu pokazal drugačno lice, da si bo hudobni kralj vodovja poiskal novih žrtev in morda še nagrade za dolgi post. Najbolj se je pa bala babica Simonka, ki je imela rada Urško kakor lastno vnučico. Saj je vedno pričakovala, da pride povodni mož po svojo izbrano žrtev, katero si je dal kar vzgojiti k dobrim ljudem, da bi imel dobro deklo ali pa celo zvesto in udano ženico, pridnejšo nego so bile njegove rojakinje povodne žene, med katerimi bi si lahko izbral družico. O, to je bilo zelo prebrisano od njega! Toda kako mu prekrižati račun? Babica je bila prepričana, da samo zaradi tega tako dolgo ni divjal, da bi se ga Urška ne bala preveč. To vse je babica dobro uganila; bolj ko je o tem premišljevala, bolj se ji je njena razlaga zdela verjetna. In če je bil on bolj prebrisan, je bila pa ona bolj pametna. Samo tega ni vedela, ali bo mogoče Urško rešiti s samo previdnostjo pred njegovimi naklepi. Bala se je, da bo to težavna, če ne kar nemogoča naloga.

Ni rada govorila z drugimi o tej stvari in je rada videla, da so pozabljali na čudovito Urškino rešitev pred desetimi leti. Mislila je, da bi s tem vzbudila njih sovraštvo proti Urški, posebno zdaj, ko so se bali nesreče.

Samo Urško je poučevala in opominjala bolj kot preje in jo je izpraševala, če ni morda zapazila one pošasti. Urška pa je vselej dejala, da ga ni prav nič videla; pri tem pa ni kazala nobenega strahu ali bojazni. Sploh je bila vedno vesela, srečna in pogumna in je rada prepevala mične pesmice.

(Dalje prihodnjič.)

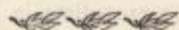

NEPOSTOJ:

Neusojeni.

Zaljublil bi, dekle, se v tebe
in v pravljicne tvoje oči,
a drug prebiva ti v srcu,
in záme prostora tam ni.

Zaljublil bi, dekle, se v tebe —
usoda preganja me zla.
Neusojena, Bog te obvari,
naj srečo v ljubezni ti da.

LISTEK.

Umetnost je iz slabega blaga kaj dobrega napraviti. Ni pa umetnost napraviti iz dobrega blaga kaj dobrega, tako na pr. dobro kavo, če vzamemo na pomoč Kolinsko kavno primes. Naše gospodinje so to že spoznale in zato kupujejo samo Kolinsko kavno primes, ki da kavi izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo. Obenem je pa tudi pristno domače blago iz znane edine jugoslovanske tovarne kavnih primesi v Ljubljani, ki z znatnimi vsakoletnimi prispevki podpira vsa naša važna kulturna in narodna stremjenja, posebno našo prekorišno »Družbo sv. Cirila in Metoda«. Pri nakupovanju je treba paziti na varstveno znamko »Sokol«, da ste zagotovljeni, da imate v roki res pristno Kolinsko kavno primes in ne morda kakega drugega manj vrednega in nedomačega kavnega pridata!

Žamet, ki je zaprašen in umazan, najprej skrtači z mehko krtačo, potem pa drgni z otrobi, ki jih moraš toliko časa menjavati, da je žamet popolnoma čist. Žamet se lahko tudi očisti s kruhovo sredico. Odreži od svežega belega kruha skorjo in drgni z njo po žametu tako, da je sredica obrnjena v žamet. Ko postane sredica umazana, vzemi drugo skorjo. Mastne madeže spraviš iz žameta, če pomočiš kos pavolje v citronovo olje in mažeš po madežu. Ponavljaj to toliko časa, da madež izgine. Nato skrtači žamet s prav mehko krtačo.

Juha za bolnike (beeftea). Vzemi 400—500 g ($\frac{1}{2}$ kg) puste t. j. ne mastne, sveže govedine, jo fino na drobno sesekljaj in nalij na to $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ litra mehke mrzle vode, premešaj in pusti eno uro stati, nato pristavi k ognju in pusti 2—4 minute vreti. Nato juho precédi, posnemi mast in jo osóli! Táko naj bolnik uživa. Ako jo hočeš za pozneje shraniti, jo moraš hraniti na ledu!

»**Kurja očesa**« nastanejo vsled stalnega pritiska na kožo, ako nosi človek pretesno obuvale, kar posebno ženske delajo iz nečimurnosti in želje, da bi izgledale, da imajo »majhno nožico«. Da ne boste imeli »kurjih očes«, nosite torej dovolj prostorne črevlje! Samolastno rezanje kurjih očes je zelo nevarno, zgodilo se je že veliko slučajev, da se je rana prisadila, dà, tudi zastrupljenja krvi smrti! Če si je že kdo vsled lastne krivde pridobil to kulturno pridobitev, naj si jih izkuša odpraviti tako-le: Kurje oko in okolico ovlažimo nekoliko s kako aseptično raztopino n. pr. borovo; nato pokrijemo kurje oko s precej debelo (0.4—0.5 cm) plastjo čiste kristalinične salicilne kisline; na to položimo vlažen »borlint« (se dobi v lekarni) štirikrat skupaj zložen, to pokrijemo s kosom gutaperkovega papirja, tako, da je od vseh strani kurje oko dobro zaprto, in napravimo obvezo. Če kurje oko, otiščanec ali bradavica niso predebeli, pustimo to obvezo 5 dni na njih.

Jesih si lahko vsaka gospodinja sama pripravi iz jabolk in hrušek. Sadje stolčemo in ga pustimo toliko časa, da začne vreti, to spoznamo po tém, ker postane gorko. Dobro je, če med tem časom pridenemo tudi nekoliko sladkorja in medú, to napravi jesih močan in okusen. Jesih se naredi hitreje, če pridenemo stolčenemu sadju nekoliko že gotovega vinskega ali sadnega jesiha. Tudi iz češminovih jagod lahko naredimo jesih. V škafu jih stolčemo in stisnemo in nalijemo nanje nekoliko mlačne vode. Na gorkem kraju ta zmes zavre, na to jo precedimo in pretočimo v steklenice. Tovar-

niškega jesiha se gospodinje po pravici branijo. Ako ne dobi pri vinskem trgovcu zanesljivega vinskega jesiha, je najbolje, da si ga na navedeni način pripravi sama. Jesih ponekod ponarejajo celo iz žveplene kisline! Da spoznamo ponaredbu, napravimo sledeče: V plitvo posodico nalijemo nekoliko jesiha, ki ga hočemo preizkusiti in jo postavimo na gorko. V jesih denemo nekoliko sladkorja. Kmalu jesih izhlapi, sladkor pa ostane na dnu. Če je sladkor postal črn, je to sigurno znamenje, da je jesih ponarejen iz žveplene kisline. Bledični ljudje ne smejo uživati jedi, pripravljenih z jesihom. Tem nadomestimo jesih s sokom od limone. Okisanih jedi ne smemo devati v kovinske ali pločevinaste (plehnate) posode, ker se napravijo pri tem strupene spojine.

Hišno opravo pokončujejo velikokrat kukci, ki vrtajo po njej in jo sčasoma čisto uničijo. Zamorimo jih na ta način, da nalijemo v njihove luknjice terpentinovnega olja in jih nato zamažemo z vročim mizarskim limom.

Ščurke uničiš na sledeče načine: Dobro zmešaj 5 delov boraksa, 3 dele sladkorja in 2 dela pšenične moke. Če se te zmesi najedo, poginejo. Dobro je tudi fosforovo mazilo, ki se dobi v lekarni. Namaži ga na liste od sveže solate, posipaj s sladkorjem in nastavi povsod tam, kjer so ščurki. Če se nahajajo ščurki v kakšnih špranjah ob zidu, zamaši vse špranje z malto, ki ji primešaj v vodi raztopljenega galuna.

Alkohol in otroci. Dr. Dezi piše iz madjarske statistike: Našel sem, da je bilo izmed otrok, ki so pili alkoholne pijače, 36% nervoznih in raztresenih, 15% melanholičnih in boječih, 30% surovega vedenja, 9% tatinskih in porednih, 18% moralno nerazvitih in samo 20% normalnih. Silno greše tisti starši nad svojimi otroki, ki jim dajejo vina, piva ali pa celo žganja. Kaj lahko se zgodi, da bodo otroci, ki so jim starši z alkoholom uničili zdravje, kleli svoje starše, ki bodo že v grobu počivali. Za otroke je najboljša pijača čista voda in pa mleko.

Kako je treba jemati različne živali v roko, da jih ne mučimo, zelo mnogo ljudi ne vé. Kako tudi, saj je dosti mater, ki niti svojega otroka ne znajo prav vzeti v roke! Koliko ljudi zna na pr. prav vzeti v roke domačega zajca? Vzdigovati ga za ušesa je ravno tako mučenje, kakor nositi kokoši s trga domu za noge, kar še vedno dostikrat vidimo.

Protí bolham v kurnikih je najboljše sredstvo terpentin. Nabrizgamo ga v špranje v tleh in po stenah. Kokošim pa nasipljemo med perje praška proti mrčesu.

Slabi zobje radi povzročajo glavobol, neuralgijo. Vzrok so pa tudi nerednostim v prebavljanju. Hrana mora priti v želodec dobro razmleta, da jo želodčni sokovi lahko dobro predelajo. Če hrana ne pride v želodec dobro razdrobljena, je ne more želodec prebaviti. Da pa moremo hrano dobro razdrobiti, je treba dobrega, zdravega zobovja. Vsak naj si da vsaj enkrat na leto temeljito pregledati svoje zobovje pri zobozdravniku, ki bo odstranil nastale napake.

Strah pri otrocih. Strah je neprijeten, pa tudi nalezljiv. Celo veselo družbo otrok pokvari en sam bojazljiv otrok. So otroci, ki se boje psov, mačk in sploh živali. Temu vzrok so nespametne matere, ki otroka plaše: »Če ne boš priden, pride pes in te ugrizne!« S takim nespametnim strašenjem se poraja v otroški duši strah pred živalmi, ki se pozneje prevrže v sovraštvo do živali.

Vsem svojim cenjenim od-
jemavkam želi

prav vesele in prijetne

Velikonočne praznike

Kolinska tovarna
kavnih primesi v Ljubljani.

Višjega štab. zdravnika in fizika dr. Schmida znamenito

olje za sluh

odstrani hitro in temeljito nastalo gluhoto, tečenje iz ušes,
šumenje po ušesih in naglušnost, tudi ako je že zastarano.

Steklenica stane 4 K z navodilom o uporabi.

Dobiva se samo v lekarni na Novem trgu v Celovcu.

Delati in ne obupati

je najboljšo sredstvo zoper nesrečo, revščino in otožnost. Delati pa more človek le, če je zdrav. Kdor ima bolečine, n. pr. revmatične, protinove, glavobol, zobobol, kdor se je vsled prepiha ali premrazenja prehladil, mnogokrat ne more opravljati svojega dela. Za take naše čitatelje naj bo namig sledeče pismo Njega svetlosti Jožefa princa Rohan von Schottwien: „Pretresljiv učinek Elsafluida res prekaša vse upe in smete objaviti, da so meni in mojim znancem Fellerjev Elsafluid in Elsakroglice pri večini boleznih, kakor glavo; in zobobolu, bodanju, trganju, bolečinam v križu, nahodu, bolečinam v želodcu, slabostim itd. izborna služile, zlasti pri oslabilnem vidu krepča Elsafluid oči, vsled česar to kot domače zdravilo nepogrešljivo sredstvo najtoplejše priporočam.“

Zato bi morali tudi naši čitatelji vedno imeti doma Fellerjev bolečine pomirjujoči, zdravilni, krepčujoči fluid z znamko „Elsafluid“, da pomirijo bolečine in živce, osvežijo in poživijo telo, ker je res dober, in kar pišemo, ni samo reklama.

Tako boste tudi Vi zavarovani proti marsikateri nezgodi in boste ali na delo vedno čili in krepki. Naši čitatelji, ki hočejo ta izdelek poizkusiti, dobijo Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“ za 5 K franko, če pišejo naravnost na dvornega lekarja **E. V. Feller**, Stubica, Elsa-trg 297. (Hrvaško).

— — — a.

≡ Špedicija in komisija ≡ „BALKAN“

Podružnica: Ljubljana, Dunaj. cesta 33
v „Prvem ljubljanskem javnem skladišču“.

Centrala v Trstu.

== Prevažanje blaga in pohišva. ==

Selitve s patent. selitvenimi vozovi

Skladišče. na vse strani. Zacarinanje.

Zmerne cene!

Točno in solidno!

Edina

**KOLINSKA
KAVINA
PRIMES**

je

najokusnejši

in edino

pristni slovenski izdelek